

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Rautiainen, Oona; Rissanen, Laura; Kiuru, Noona; Hirvonen, Riikka

Title: Siirtymä alakoulusta yläkouluun yhtenäis- ja erilliskouluissa : siirtymään liittyvät huolet nuorilla

Year: 2017

Version: Published version

Copyright: © 2017 Niilo Mäki -säätiö

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Rautiainen, O., Rissanen, L., Kiuru, N., & Hirvonen, R. (2017). Siirtymä alakoulusta yläkouluun yhtenäis- ja erilliskouluissa : siirtymään liittyvät huolet nuorilla. *Oppimisen ja oppimisvaikeuksien erityislehti : NMI-Bulletin*, 27(4), 12-31.
<https://bulletin.nmi.fi/2019/12/01/siirtyma-alakoulusta-ylakouluun-yhtenais-ja-erilliskouluissa-siirtymaan-liittyvat-huolet-nuorilla/>

Oona Rautiainen,
 Laura Rissanen,
 Noona Kiuru
 ja Riikka Hirvonen

Siirtymä alakoulusta yläkouluun yhtenäis- ja erilliskouluissa – siirtymään liittyvät huolet nuorilla

Kohokohdat

- Suurin osa kuudesluokkalaisten nuorten yläkouluun siirtymistä koskevista huolista liittyi kavereihin, kiusaamiseen, koulunkäyntiin ja muihin sosiaalisiin suhteisiin.
- Seitsemännen luokan alussa nuorten koulunkäyntiin liittyvät huolet lisääntyivät, kun taas kavereihin, kiusaamiseen ja muihin sosiaalisiin suhteisiin liittyvät huolet vähenivät.
- Siirtymän yhteydessä koulusta toiseen vaihtaneilla nuorilla kavereihin, kiusaamiseen, koulunkäyntiin ja muihin sosiaalisiin suhteisiin liittyvät huolet olivat yhtä yleisiä ennen ja jälkeen siirtymän.
- Samassa yhtenäiskoulussa jatkaneiden kuudesluokkalaisten nuorten huolet eivät toistuneet samanlaisina enää seitsemännellä luokalla, lukuun ottamatta koulunkäyntiä koskevia huolia.

Tutkimuksessa selvitettiin, millaisia koulu-siirtymään liittyviä huolia nuorilla on ennen ja jälkeen alakoulusta yläkouluun siirtymisen. Lisäksi tarkasteltiin, pysyvätkö huolet kuudennella ja seitsemännellä luokalla samanlaisina vai muuttuvatko ne ja vaikuttaako muuttumiseen mahdollinen koulun vaihtaminen. Tutkimus on osa laajempaa tutkimushanketta, jonka tavoitteena on tunnistaa koulu-siirtymää edistäviä tekijöitä.

Aineisto (N = 876) on kerätty keväällä 2015, kun nuoret olivat kuudennella luokalla, sekä syksyllä 2015 heidän siirryttyään seitsemännelle luokalle. Molempina ajankohtina nuoria pyydettiin ilmaisemaan omin sanoin

alakoulusta yläkouluun siirtymää koskevia huoliaan. Vastaukset luokiteltiin aineistolähtöisesti kymmeneen pääluokkaan, joista osaan muodostui myös alaluokkia. Kuudennella luokalla nuorten huolet liittyivät useimmin kavereihin, kiusaamiseen, koulunkäyntiin ja muihin sosiaalisiin suhteisiin. Vähemmän huolia liitettiin kouluun, koulumatkoihin, omaan itseensä ja päihteisiin. Seitsemännen luokan alussa koulunkäyntiin liittyvät huolet olivat lisääntyneet, mutta kavereihin, muihin sosiaalisiin suhteisiin, kiusaamiseen, koulumatkoihin, itseensä ja päihteisiin liittyvät huolet olivat vähentyneet.

Lisäksi tulokset osoittivat, että koulun vaihtaneiden nuorten ennen siirtymää mainit-

semat huolet toistuivat siirtymän jälkeen kaikissa neljässä tarkastellussa huoliluokassa (kaverit, kiusaaminen, koulunkäynti ja muut sosiaaliset suhteet). Yhtenäiskoulussa taas kuudesluokkalaisten huolista tulivat seitsemännellä luokalla selkeästi esiin vain ne, jotka liittyivät koulunkäyntiin. Tulokset viittaavat siihen, että huolenaiheet ja niiden säilyminen siirtymän yli ovat erilaisia yhtenäiskoulua käyvillä nuorilla ja erilliskoulussa yläkouluun siirtävillä nuorilla. Kaiken kaikkiaan nuorilla tuntui olevan vähemmän huolia seitsemännellä luokalla kuin kuudennella, mikä viittaa siihen, että suurimmalla osalla nuorista siirtymä sujui oletettua helpommin.

Asiasanat: varhaisnuoruus, koulusiirtymä, huolet, yhtenäiskoulu, erilliskoulu

JOHDANTO

Siirtymä alakoulusta yläkouluun sijoittuu kehitysvaiheeseen, jossa nuoren elämässä usein tapahtuu kuormittavia muutoksia useammalla elämänalueella yhtä aikaa (Simmons, Burgeson, Carlton-Ford & Blyth, 1987). Esimerkiksi sosiaalinen ympäristö voi siirtymän vuoksi muuttua suuresti: kaverisuhteet eivät välttämättä pysy ennallaan, ja erilliskouluissa nuorten asema muuttuu uuteen yläkouluun siirtymisen vuoksi jälleen koulun nuorimmiksi oppilaiksi (Jindal-Snape & Foggie, 2008). Myös koulun rakenteissa ja kouluympäristössä voi tapahtua huomattavia muutoksia. Yläkoulussa nuori kohtaa usein suuren määrän uusia opettajia ja oppiaineita, ja lisäksi koulun sijainti ja koulumatka voivat muuttua. Tähän kehitysvaiheeseen sijoittuu myös alkava murrosikä ja siihen liittyvät fysiologiset ja psyykkiset muutokset

(Simmons ym., 1987). Usein siirtymä onkin nuorille vaihe, johon liittyy myönteisten odotusten lisäksi huolestuneisuutta ja ahdistuneisuutta (Topping, 2011).

Siirtymävaihetta alakoulusta yläkouluun ja siihen liittyviä huolia on aiemmin tarkasteltu kansainvälisessä tutkimuskirjallisuudessa. Joissakin tutkimuksista on otettu huomioon nuoren näkökulma (esim. Jindal-Snape & Foggie, 2008; Zeedyk ym., 2003), kun taas monet tutkimuksista ovat keskittyneet opettajien tai vanhempien näkemyksiin (esim. McKeon, 2014). Nuoret ovat olleet eniten huolissaan sosiaalisista suhteistaan ja kiusaamisesta (esim. Jindal-Snape & Foggie, 2008; Topping, 2011; Zeedyk ym., 2003). Nuorten näkökulman huomioiminen on tärkeää, koska heidän kokemuksensa voivat erota huomattavasti aikuisten kokemuksista. Huolten voidaan myös ajatella olevan merkittävä riskitekijä nuoren koulusiirtymän ja yläkouluun sopeutumisen kannalta (Lord, Eccles & McCarthy, 1994), joten niistä on tärkeää saada lisätietoa.

Suomessa koulusiirtymä voi tapahtua joko yhtenäiskoulussa, jossa ala- ja yläkoulu toimivat samassa yksikössä, tai koulusta toiseen. Suomalaisnuorilla siirtymävaihetta, siihen liittyviä huolia ja etenkin koulutyyppin yhteyttä huolenaiheisiin on tutkittu vain vähän. Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää yläkouluun siirtymiseen liittyviä huolia nuorten näkökulmasta ennen ja jälkeen siirtymän. Lisäksi tavoitteena on tarkastella sitä, ovatko siirtymään liittyvät huolet erilaisia koulua vaihtavilla ja toisaalta samassa koulussa pysyvillä nuorilla.

Varhaisnuoruus ja nuoruus ikävaiheena

Tämän tutkimuksen kohdejoukkona ovat 12–13-vuotiaat varhaisnuoret. Varhaisnuoruuden katsotaan Aalbergin ja Siimeksen (1999) mukaan käsittävän ikävuodet kahdestatoista neljäntoista, jolloin tapahtuu siirtymä lapsuudesta varsinaiseen nuoruuteen, joka alkaa noin 15-vuotiaana. Nuoruuteen ja erityisesti varhaisnuoruuteen liittyvät yhtäaikaiset muutokset eri elämänalueilla voivat rasittaa nuorta ja tehdä muutosten käsittelemisestä haastavampaa (Simmons ym., 1987). Nämä yhtäaikaiset muutokset voivat heijastua myös koulunkäyntiin. Erityisesti kavereiden merkitys korostuu voimakkaasti aiempiin kehitysvaiheisiin verrattuna (Berndt, 1982), ja siirtymä erilliseen yläkouluun tai eri luokille vanhojen kavereiden kanssa voi sekoittaa nuorten kaverisuhteita tässä ikävaiheessa.

Nuoruus on muiltakin osin haavoittuvaa aikaa (Nurmi ym., 2008). Joillakin nuorilla ongelmat alkavat kasautua, mikä näkyy henkisenä pahoinvointina tai ulkoisena häiriökäyttäytymisenä (Bongers, Koot, Van der Ende & Verhulst, 2003). Nämä ongelmat voivat heijastua myös koulunkäyntiin. Suurimmalla osalla ei Nurmen ja muiden (2008) mukaan nuoruuden kuohunnasta huolimatta ole tässä ajanjaksossa erityistä kriisiä, vaan kehitys kohti entistä suurempaa autonomiaa ja oman näköistä elämää on jatkuvaa ja asteittaista.

Koulusiirtymä ja sen onnistuminen

Suomessa siirrytään alakoulusta yläkouluun noin 12–13 vuoden iässä. Nuori voi yläkouluun siirtymisen yhteydessä vaihtaa koulua (ns. erilliskoulut) tai pysyä samassa

kouluyksikössä (ns. yhtenäiskoulut). Vuonna 2015 Suomen peruskouluista 17 prosenttia oli yhtenäiskouluja, joissa ala- ja yläkoulu sijaitsivat samassa rakennuksessa tai toistensa yhteydessä samassa piha-alueella (Suomen virallinen tilasto, 2016). Näin ollen suurin osa nuorista vaihtaa koulua siirtyessään yläkouluun.

Onnistuneeseen siirtymään on ehdotettu kuuluvan monenlaisia tekijöitä. Evangelou ja muut (2008) ovat määritelleet, että onnistuneeseen siirtymään kuuluu esimerkiksi kiinnostuksen säilyminen koulutyötä kohtaan, uusien ystävyysuhteiden luominen sekä nopea koulun rakenteiden ja uusien rutiinien omaksuminen. Jindal-Snapen ja Foggien (2008) tutkimuksessa siirtymä onnistui etenkin niillä nuorilla, jotka olivat itsenäisiä, sopeutuivat muutoksiin hyvin sekä saivat helposti uusia ystäviä. On myös ehdotettu, että nuoren kehitystason ja ympäristön yhteensopivuus on erityisen keskeisessä asemassa onnistuneen siirtymän kannalta (Eccles ym., 1993). Tämän näkökulman mukaan osa kielteisistä nuoruuden psykologisista muutoksista, jotka liittyvät esimerkiksi motivaatioon ja nuoren käsityksiin itsestään, ovat seurausta nuoren tarpeiden ja sosiaalisen ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien yhteensopimattomuudesta.

Myös kouluympäristöllä voi olla suuri vaikutus siirtymän onnistumiseen, mutta se ei aina tarjoa nuoren kehitysvaiheeseen sopivaa tukea (Eccles ym., 1993). Yksi suuri haaste tässä vaiheessa onkin löytää tasapaino nuorta suojelevien rajoitteiden ja nuoren lisääntyvien autonomian tarpeiden tukemisen välille. Eccles kollegoineen (1993) arvioi motivaation säilymisen kannalta tärkeäksi, että nuori saa siirtymävaiheessa sopivasti lisää mahdollisuuksia

osallistua päätöksentekoon.

Myös nuorten hyvinvoinnin ja itsetunnon kannalta on tärkeää, että heidän mielipiteensä ja näkökulmansa otetaan riittävästi huomioon niin koulussa kuin kotona (Lord ym., 1994). Myönteiset käsitykset itsestä ja kokemus autonomiasta voivat toimia koulusiirtymässä suojaavina tekijöinä, kun taas liiallisen omaa pärjäämistä koskevan huolen eri elämänalueilla (erityisesti koulunkäynnissä ja sosiaalisissa suhteissa) on todettu olevan riskitekijä ja haittaavan nuoren sopeutumista siirtymässä (Lord ym., 1994). Huolestuttavaa on, että opettajien ja nuorten väliset suhteet etäännyvät ja nuorten mahdollisuudet vaikuttaa päätöksentekoon luokassa usein vähenevät siirryttäessä alakoulusta yläkouluun (Eccles ym., 1993). Nämä muutokset saattavat osaltaan selittää sitä, että koulusiirtymän aikana sisäinen oppimismotivaatio joskus vähenee ja käytöshäiriöt lisääntyvät. Ecclesin ja muiden (1993) mukaan on todennäköistä, että motivaation heikkeneminen ja käytöshäiriöiden lisääntyminen näkyvät selkeimmin nuorilla, joilla on eniten ristiriitaa sen välillä, kuinka paljon he haluaisivat osallistua päätöksentekoon koulussa ja kuinka paljon he todellisuudessa tuntevat saavansa osallistua.

Oppilaiden kokemukset siirtymästä ja omista vaikutusmahdollisuuksistaan voivat olla hyvinkin erilaisia yhtenäis- ja erilliskouluissa (ks. Kiuru, Kalliomäki, Metsäpelto, Ahonen & Hirvonen, 2017). Erilliskouluissa fyysinen kouluympäristö muuttuu enemmän kuin yhtenäiskouluissa, joissa koulunkäynti useimmiten jatkuu samassa koulurakennuksessa tai samassa pihapiirissä. Lisäksi esimerkiksi koulumatka, koulun säännöt ja toimintakulttuuri ovat yhtenäiskoulussa oppilaille

ennestään tuttuja. Erilliskoulussa kuudesluokkalaisista saattaakin etukäteen tuntua siltä, että uudessa koulussa, jonka tavat ja opettajat ovat vieraita, ei ole enää samantaisia mahdollisuuksia osallistua päätöksentekoon. Toisaalta erilliskouluihin verrattuna yhtenäiskoulut ovat usein suurempia, mikä voi vaikuttaa siihen, että oppilaiden suhde opettajiin jää etäisemmäksi. Aiempaa tietoa yhtenäis- ja erilliskoulujen välisistä eroista nuorten koulukokemuksissa on kuitenkin vain vähän, minkä vuoksi tässä tutkimuksessa haluttiin erityisesti tarkastella mahdollisen koulun vaihdon vaikutusta siirtymän kulkuun.

Suurin osa tutkimuksista, joissa on selvitetty siirtymää alakoulusta yläkouluun, on peräisin englanninkielisistä maista (ks. esim. Jindal-Snape & Foggie, 2008; Zeedyk ym., 2003), joissa koulutusjärjestelmä on Suomeen verrattuna usein hyvin erilainen. Suomessa yläkouluun siirtyminen ja siihen liittyvät tekijät ovat olleet tutkimuksen kohteena esimerkiksi 1980–1990-luvuilla (esim. Kääriäinen & Rikkinen, 1988; Pietarinen, 1999), mutta uudempaa tutkimustietoa on niukasti. Nuorten maailma on kuitenkin vuosien saatossa muuttunut suuresti, esimerkiksi nykuteknologia on helpottanut nuorten välistä viestintää, minkä voi ajatella vaikuttavan nuorten kaverisuhteisiin (Subrahmanyam & Greenfield, 2008). Näiden seikkojen vuoksi on tärkeää saada ajantasaista tietoa suomalaisten nuorten kokemuksista.

Koulusiirtymään liittyvät huolet

Aiemmissä tutkimuksissa nuorten yleisiä huolenaiheita ennen yläkouluun siirtymistä ovat olleet sosiaaliset suhteet, kiusaaminen ja eksyminen (Jindal-Snape & Foggie,

2008; Topping, 2011; Zeedyk ym., 2003). Ystävyysuhteet tulevat nuorilla siirtymän aikaisessa ikävaiheessa entistä tärkeämmiksi (Berndt, 1982), ja koulu siirtymä saattaa vahingoittaa näitä suhteita merkittävästi (Topping, 2011). Kiusaaminen sen sijaan saattaa olla nuorille yksi keino hallita kaveri- ja valtasuhteita heidän siirtyessään uuteen sosiaaliseen ympäristöön. Toppingin (2011) meta-analyysissä kiusaamisen havaittiin lisääntyvän siirtymän yhteydessä, mutta kuitenkin vähenevän sen jälkeen. Tulosten mukaan nuoret olivat ennen siirtymää huolissaan sosiaalisten suhteiden ja kiusaamisen lisäksi koulunkäyntiin ja kouluympäristöön liittyvistä seikoista, kuten koulutyön vaikeutumisesta ja arvosanojen laskusta. Myös suomalaisessa pro gradu -tutkielmassa nuorten siirtymää edeltävät pelot koskivat samantyyppisiä teemoja: kiusaamista, eksymistä ja koulusta myöhästymistä (Rasku & Vaittinen, 2009).

Kaverisuhteisiin ja kiusaamiseen liittyvät asiat ovat tutkimusten mukaan yleisiä huolenaiheita myös yläkouluun siirtymisen jälkeen. Toppingin (2011) mukaan nuoret olivat siirtymän jälkeen eniten huolissaan sosiaalisista suhteista: neljä viikkoa yläkouluun siirtymisen jälkeen tutkituilla 11-vuotiailla suurimpia stressin aiheuttajia olivat vanhojen kavereiden ikävöinti, vaikeus saada uusia kavereita ja tunne siitä, ettei kuulu ryhmään.

Jindal-Snapen ja Foggien (2008) tutkimista yläkouluun siirtyneistä nuorista jokainen ja Zeedykin ja muiden (2003) tutkimuksen nuorista 48 prosenttia oli huolissaan kiusaamisesta. Muita yleisiä huolenaiheita olivat kaverisuhteet yleensä, eksyminen ja kasvavan työmäärän hallinta. Jälkimmäisen on havaittu olevan tyypillinen huolenai-

he myös suomalaisnuorilla, sillä Raskun ja Vaittisen (2009) tutkimuksessa seitsemäsluokkalaiset mainitsivat siirtymävaiheen huonoimpina puolina muun muassa läksyjen määrän kasvamisen, kokeiden yleisyyden sekä koulupäivien pitenemisen. Jindal-Snapen ja Foggien (2008) tutkimuksessa muita yleisiä huolenaiheita olivat koulu ympäristöön liittyvät seikat, kuten koulun suuri koko, oppilaiden määrän lisääntyminen sekä luokanopettajan vaihtuminen useampaan aineenopettajaan.

Nuorten ilmaisemien huoltien lisäksi Jindal-Snape ja Foggie (2008) tarkastelivat, millaisia huolenaiheita vanhemmilla ja opettajilla liittyy siirtymään. Myös he mainitsivat useimmin kiusaamisen. Lähes kaikki vanhemmat ja opettajat myös kokivat, että vuorovaikutus ala- ja yläkoulun välillä ei ollut tarpeeksi tehokasta. Osa opettajista esimerkiksi totesi joidenkin kiusaamistapausten alkaneen alakoulussa ja jatkuneen yläkoulussa, ja heidän mukaansa monet kiusaamiseen liittyvät ongelmat olisi voitu välttää, jos tieto niistä olisi kulkeutunut yläkouluun ajoissa. Myös Zeedykin työryhmän (2003) tutkimuksen mukaan vanhemmat olivat pitkälti huolissaan samoista aihepiireistä kuin nuoret itse: yleisimpiä huolenaiheita olivat kiusaaminen, kaverisuhteet ja koulutyön määrä.

Topping (2011) kuitenkin havaitsi meta-analyysissään, että opettajat olivat oppilaita ja vanhempia useammin huolissaan nuorten koulusuoriutumuksesta. Tätä voi Toppingin (2011) mukaan selittää se, että yläkouluun siirryttäessä nuorten koulumenestys usein heikkenee ja se saattaa palata ennalleen vasta muutaman vuoden kuluttua. Vaikuttaa siltä, että koulumenestys on merkittävä tekijä sekä vanhempien että opettajien arvioidessa nuoren sopeu-

tumista yläkouluun (Lord ym., 1994).

Aiemman kansainvälisen tutkimuskirjallisuuden mukaan nuorten koulusiirtymään liittyvät huolet ennen siirtymää ja siirtymän jälkeen ovat sisällöltään melko samanlaisia, mutta ne voivat erota merkittävästi opettajien tai vanhempien huolistista. Nuorten oman näkökulman ja erityisesti heidän huoltensa esiin tuominen tuo kouluille ja opettajille tärkeää tietoa siitä, miten siirtymävaiheessa olevia nuoria voidaan konkreettisesti tukea, sillä opettajien arviot nuoren sopeutumisesta yläkouluun eivät aina ole yhdenmukaisia nuorten kokemusten kanssa (Lord ym., 1994). Huolten lisäksi, tai niiden sijasta, nuoret myös odottavat innolla tiettyjä siirtymään liittyviä asioita, kuten valinnanvapautta ja uusien ystävien saamista (Topping, 2011) sekä uusia opettajia ja uutta rutiinia (Zeedyk ym., 2003).

Tässä tutkimuksessa haluttiin kuitenkin keskittyä nuorten ilmaisemiin huolenaiheisiin, koska niiden voidaan ajatella olevan merkittävä riskitekijä nuoren koulusiirtymän ja yläkouluun sopeutumisen kannalta (Lord ym., 1994). Tähän mennessä siirtymään liittyviä huolia ja niiden toistumista siirtymän jälkeen on Suomessa tutkittu vain vähän. Lisäksi siirtymän yhteydessä tapahtuvan koulun vaihdon tai samassa koulussa pysymisen yhteyttä nuorten mainitsemiin huoliin ei ole vielä tutkittu kattavasti.

Tutkimustehtävä ja –kysymykset

Tämän tutkimuksen tavoitteena on tarkastella alakoulusta yläkouluun siirtyvien suomalaisnuorten siirtymää koskevia huolia. Ensimmäisenä tutkimuskysymyksenä on, millaisia koulusiirtymään liittyviä huolia

nuoret mainitsevat kuudennen luokan keväällä ennen siirtymää ja seitsemännen luokan syksyllä siirtymän jälkeen. Toisena tutkimuskysymyksenä on, kuinka yleisiä eri huolenaiheet ovat nuorten keskuudessa ja vaihtelee ko huolten yleisyys sen suhteen, ovatko nuoret pysyneet siirtymän aikana samassa koulussa vai vaihtaneet toiseen kouluun. Kolmantena tutkimuskysymyksenä on, kuinka pysyviä nuorten huolenaiheet ovat kuudennelta seitsemännelle luokalle ja onko huolten pysyvyydessä eroa koulua vaihtaneiden ja samassa koulussa pysyneiden nuorten välillä.

MENETELMÄ

Tutkittavat

Tämän tutkimuksen aineisto on osa syksyllä 2014 alkanutta laajempaa TIKAPUU – Alakoulusta yläkouluun -tutkimushanketta (Ahonen & Kiuru, 2014–2017). Tutkimushanke on Jyväskylän yliopiston psykologian laitoksen tutkijoiden toteuttama, ja sitä rahoittaa Suomen Akatemia. Hankkeen tavoitteena on saada tietoa siirtymään vaikuttavista tekijöistä, kuten motivaatiosta ja sosiaalisista suhteista, jotka voivat tukea kouluhyvinvointia ja kouluun sopeutumista. Hankkeessa seurataan noin 850:aa nuorta sekä heidän vanhempiaan ja opettajiaan. Jyväskylän yliopiston eettinen toimikunta on arvioinut hankkeen tutkimussuunnitelman ja katsonut, ettei se sisällä eettisiä ongelmia.

Tämän tutkimuksen aineisto kerättiin maaliskuussa 2015, jolloin nuoret olivat saattamassa loppuun 6. luokkaa, sekä syys-lokakuussa 2015, jolloin samat

nuoret olivat aloittaneet yläkoulussa. Tutkimukseen osallistui yhteensä 876 nuorta. Näistä nuorista kuudennen luokan keväällä tutkimukseen osallistui 838 ja seitsemännen luokan syksyllä 836 nuorta. Nuoria, jotka osallistuivat tutkimukseen molemmilla tutkimuskerroilla, oli 798. Eroja osallistujamäärissä selittää se, että osa 6. luokalla mukana olleista oppilaista muutti myöhemmin pois eikä heitä enää tavoitettu, ja vastaavasti 7. luokalle tutkimukseen tuli mukaan uusia oppilaita, jotka olivat muuttaneet tutkimuskouluihin muualta. Vain toisena mittaussajankohtana osallistuneet rajattiin analyyseistä pois niissä kohdissa, joissa verrataan kuudetta ja seitsemättä luokkaa keskenään.

Kaiken kaikkiaan otoksessa tyttöjä oli 53.8 % ja poikia 46.2 %. Nuorista 96.1 % puhui äidinkielenään suomea, kaksikielisiä oli 2.1 %, ja loput 1.8 % eivät puhuneet suomea äidinkielenään. Nuorten iän keskiarvo oli kuudennella luokalla 12.8 vuotta ja keskihajonta 0.4. Tutkimukseen osallistui myös 30 yhdysluokilla opiskelevaa viidesluokkalaista, mutta jätimme heidät analyysien ulkopuolelle.

Aineisto kerättiin kouluissa oppituntien aikana kyselylomakkeiden avulla. Nuoret täyttivät kyselyitä koejärjestelyä muistuttaneessa tilanteessa. Koulutetut tutkimusavustajat ohjeistivat nuoria kyselyiden ja tehtävien täyttämässä. Nuorilla teetettiin esimerkiksi työmuistia mittaavia tehtäviä sekä motivaatioon, hyvinvointiin ja kaverisuhteisiin liittyviä kyselyitä. Nuorten osallistumiselle oli pyydetty kirjallinen suostumus huoltajilta, ja kouluilta ja opettajilta oli saatu lupa tutkimuksen tekemiseen oppituntien aikana.

MITTARIT JA MUUTTUJAT

Siirtymään liittyvät huolet kuudennella luokalla. Kuudennen luokan keväällä nuoret täyttivät laajemman, muun muassa yleistä hyvinvointia, kouluviihtyvyyttä sekä opettaja- ja kaverisuhteita kartoittaneen kyselyn, jossa yhtenä tehtävänä oli kirjoittaa tulos- sa olevaan koulusiirtymään liittyviä huolia ja toiveita seuraavan ohjeistuksen mukaan: ”Siirtyminen alakoulusta yläkouluun tuo mukanaan uusia opettajia ja luokkatovereita, uusia oppiaineita, oppimisympäristöjä ja -tapoja, usein kokonaan erilaisen koulun ja koulumatkankin. Onko sinulla toiveita, odotuksia tai pelkoja yläkouluun siirtymisen suhteen?”

Kysymyksen alla oli erilliset osiot tarkempine ohjeistuksineen siirtymään liittyville toiveille (”Toiveet yläkouluun siirtymisen suhteen: Kirjoita alla oleville riveille tärkeysjärjestyksessä enintään neljä toivettasi”) sekä huolille ja peloille (”Huolet ja pelot yläkouluun siirtymisen suhteen: Kirjoita alla oleville riveille tärkeysjärjestyksessä enintään neljä huoltasi tai pelkosi”). Kummassakin osiossa ohjeistuksen alla oli neljä valmiiksi numeroitua riviä. Tehtävänasettelu mukailee Brian Littlen kehittämää henkilökohtaisten tavoitteiden ja huolten kyselyä (ks. esim. Salmela-Aro, Mutanen, Koivisto & Vuori, 2010), joka on tässä tutkimushankkeessa sovellettu koskemaan siirtymävaihetta alakoulusta yläkouluun. Nuorten vastausten sisältöluokittelu on kuvattu myöhemmin tulososassa. Tässä tutkimuksessa keskityimme vain nuorten ilmaisemiin huoliin.

Siirtymään liittyvät huolet seitsemännellä luokalla. Seitsemännen luokan syksyllä nuoret täyttivät muun muassa motivaatiota, sosiaalisia suhteita ja hyvinvointia

kartoittaneen kyselyn. Kyselyn viimeisessä osiossa heitä pyydettiin kertomaan yläkouluun siirtymiseen liittyviä ajatuksiaan seuraavan ohjeistuksen mukaan: ”Mistä asioista pidät yläkoulussa? Kirjoita alla oleville riveille tärkeysjärjestyksessä enintään neljä kivointa asiaa yläkoulussa” sekä ”Mistä asioista et pidä yläkoulussa tai mistä asioista olet huolissasi? Kirjoita alla oleville riveille tärkeysjärjestyksessä enintään neljä ikävintä asiaa yläkoulussa.”

Molempien ohjeistusten alla oli neljä valmiiksi numeroitua riviä. Ohjeistuksissa oli pyritty samankaltaisuuteen kuudennen luokan tehtävän kanssa. Nuorten vastauksen sisältöluokittelu on kuvattu myöhemmin tulososassa. Tässä tutkimuksessa keskitymme vain nuorten ilmaisemiin huoliin ja ikäviin asioihin.

Koulun vaihto siirtymän aikana. Koska tutkimuksessa haluttiin myös tarkastella nuorten siirtymään liittyviä huolia ja pelkoja erikseen niillä nuorilla, jotka vaihtavat siirtymän yhteydessä koulusta toiseen, ja niillä, jotka pysyvät samassa koulussa yläkouluun siirtyessään, muodostettiin tätä koulun vaihtoa kuvaava uusi muuttuja. Nuori sai muuttujan arvon [1], jos hän jatkoi 7. luokalla samassa koulussa kuin missä oli käynyt 6. luokan (ns. yhtenäiskoulut). Vastaavasti nuori sai muuttujan arvon [0], jos hän oli vaihtanut toiseen kouluun 6. ja 7. luokan välissä. Koulua vaihtaneisiin nuoriin luokiteltiin myös niin sanottuihin yhtenäiskouluihin siirtyneet nuoret, jotka olivat kuitenkin käyneet alakoulunsa jossakin alueen muista alakouluista. Niin ikään tähän ryhmään koodattiin muuton takia koulua vaihtaneet. Tämän luokittelun mukaisesti nuorista 21.7 % (n = 177) siirtyi alakoulusta yläkouluun saman koulun sisällä ja 78.3 % (n = 638) vaihtoi koulusta toiseen siirty-

män aikana. Tässä tutkimuksessa koulun vaihdolla viitataan siihen, että nuori ei jatkanut itselleen tutussa yhtenäiskoulussa tai siirtyi erilliseen yläkouluun.

Analyysimenetelmät

Tutkimuksen ensimmäisenä tavoitteena oli selvittää, millaisia koulusiirtymään liittyviä huolia nuorilla oli. Tätä varten kyselylomakkeiden avulla kerätyt nuorten avovastaukset luokiteltiin sisällön perusteella kymmenen pääluokkaan, jotka jaettiin vielä 0–5 alaluokkaan. Ennen luokittelun aloittamista tutkijat olivat huolellisesti perehtyneet aikaisempaan kirjallisuuteen. Luokat luotiin aineistolähtöisesti, eli nuorten vastauksista pyrittiin aluksi tunnistamaan toistuvia avainsanoja, aiheita tai teemoja, joiden pohjalta muodostettiin luokittelurunko pääja alaluokkineen.

Tämän jälkeen nuorten vastaukset sijoitettiin luokkiin luokittelurungon mukaisesti. Yksi tutkijoista teki ensin alustavan luokittelun ensimmäiselle mittapisteelle (6. luokan kevät) ja toinen tutkija jälkimmäiselle mittapisteelle (7. luokan syksy). Tämän jälkeen luokitteluita tarkasteltiin rinnakkain. Tällä pyrittiin varmistamaan, että luokittelu sopii ensinnäkin kumpaankin tutkimusajankohtaan ja toiseksi nuorten mainitsemiin huoliin ja positiivisiin asioihin. Tutkijoiden välinen konsensus luokittelusta haettiin keskustelemalla, ja johdonmukaisuus varmistettiin ratkomalla kaikki eriävät luokitukset yhdessä. Näiden keskustelujen pohjalta luokittelurunkoa tarkennettiin tarvittaessa luokittelun edetessä. Lopullinen luokittelu on kuvattu tulososassa ja luokittelurunko esimerkkeineen liitteessä 1.

Luokittelijoiden välinen reliabiliteetti laskettiin aineistosta osaotokselle (n = 223;

25 % aineistosta). Luokittelun reliabiliteetti (Cohenin kappa-kerroin) oli pääluokkien osalta .93 kuudennella ja seitsemännellä luokalla ja alaluokkien osalta .82 kuudennella luokalla ja .79 seitsemännellä luokalla. Kaiken kaikkiaan aineiston analyysissä pyrittiin noudattamaan sisällönanalyysin suositeltuja käytänteitä (Krippendorff, 2015; Lacy, Watson, Riffe & Lovejoy, 2015).

Tutkimuksen toisena tavoitteena oli tarkastella nuorten erilaisten huolten yleisyyttä ja sitä, onko huolten yleisyys erilaisilla nuorilla, jotka vaihtoivat koulua siirtymän yhteydessä, ja niillä, jotka pysyivät samassa koulussa. Tarkastelun kohteena oli erityisesti se, kuinka suuri osa nuorista oli ylipäänsä maininnut johonkin tiettyyn luokkaan liittyvän huolen. Tämän vuoksi analyyseissä ei huomioitu mainintojen absoluuttista määrää, vaan jokaiseen huoliluokkaan luotiin dikotomisesti muuttujat sen mukaan, oliko nuori maininnut kyseiseen luokkaan liittyvän huolen vähintään kerran (arvo '1') vai ei lainkaan (arvo '0'). Muuttujat luotiin erikseen kuudennelle ja seitsemännelle luokalle. Tuloksissa raportoidaan näiden dikotomisien muuttujien frekvenssijakaumia huolten pääluokille sekä osalle alaluokista.

Tutkimuksen kolmantena tavoitteena oli selvittää, pysyvätkö nuorten huolet samanlaisina heidän siirtyessään kuudennelta seitsemännelle luokalle sekä onko huolten pysyvyydessä eroa sen mukaan, onko nuori vaihtanut koulua siirtymän aikana. Tämän tarkastelemiseksi kuudennen ja seitsemännän luokan saman huoliluokan dikotomisista muuttujista muodostettiin ristiintaulukoinnit, joiden eroja ja merkittävyyttä tarkasteltiin sovitettujen standardoitujen jäännösten ja khiin neliö -testin avul-

la. Tilastolliset analyysit suoritettiin IBM SPSS Statistics 22 -ohjelmalla.

TULOKSET

Erilaiset huoliluokat ja niiden yleisyys

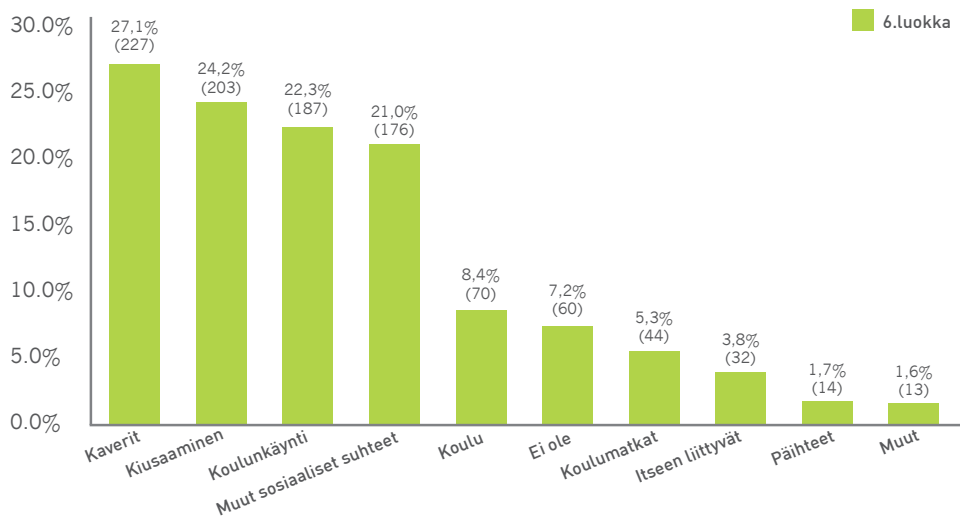
Kuudennella luokalla tutkimukseen osallistui 838 nuorta, joista 72.6 prosenttia (608 nuorta) ilmaisi yhden tai useamman huolen. Seitsemännellä luokalla puolestaan 836 nuoresta 54.3 prosenttia (454) ilmaisi huolia. Suuri osa nuorista ei kuitenkaan kertonut tutkimuksessa huolia lainkaan kuudennella luokalla (27.4 %) eikä seitsemännellä luokalla (46.7 %).

Ensimmäisenä tutkimuskysymyksenä oli selvittää, millaisia koulusiirtymään liittyviä huolia nuorilla oli 6. luokan keväällä ja 7. luokan syksyllä. Nuorten vastaukset luokiteltiin aihepiirien perusteella kymmenen pääluokkaan, joiden jakaumatietoja esitellään seuraavaksi. Osa pääluokista jaoteltiin lisäksi sisältöjen pohjalta tarkemmin määriteltäviin alaluokkiin. Pääluokiksi muodostuivat 1. koulu, 2. koulunkäynti, 3. kaverit, 4. muut sosiaaliset suhteet, 5. kiusaamistilanteet, 6. koulumatkat ja myöhästyminen, 7. itseen liittyvät, 8. päihteet, 9. muut ja 10. ei ole. Näiden pääluokkien alaluokat sekä tarkemmat kuvaukset ja esimerkit löytyvät liitteestä 1.

Toinen tutkimuskysymys oli, kuinka yleisiä eri huolenaiheet ovat kuudennella ja seitsemännellä luokalla. Kuudennella luokalla suurin osa huolista liittyi kavereihin, kiusaamistilanteisiin, koulunkäyntiin ja muihin sosiaalisiin suhteisiin (ks. kuvio 1). Yksi tai useampi kavereihin liittyvä huoli oli 27 prosentilla nuorista. Kiusaamiseen liittyvän huolen mainitsi noin neljännes nuo-

rista, ja huolta koulunkäynnistä tai muista sosiaalisista suhteista oli noin viidenneksellä. Muut pääluokat (koulu, koulumatka,

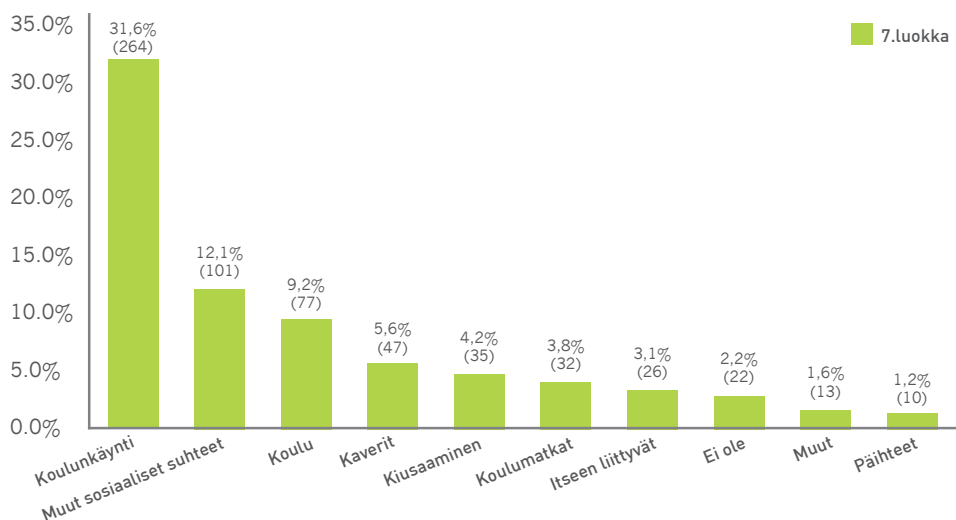
itseensä liittyvät, päihteet, muut, ei ole) ke-räsivät kukin mainintoja alle 10 prosentilta nuorista.

Kuvio 1. Nuorten mainitsemien huolien ja ikävien asioiden yleisyys 6. luokalla (% kaikista vastaajista, suluissa vähintään yhden huolen maininneiden nuorten määrä)

Siirtymän jälkeen seitsemännellä luokalla huolet liittyivät selvästi eniten koulunkäyntiin (ks. kuvio 2). Toiseksi eniten huolia mainittiin luokassa muut sosiaaliset suhteet. Huomattavasti vähemmän mainintoja tuli pääluokkiin koulu, kaverit, kiusaaminen, koulumatka, itseen liittyvät, päihteet,

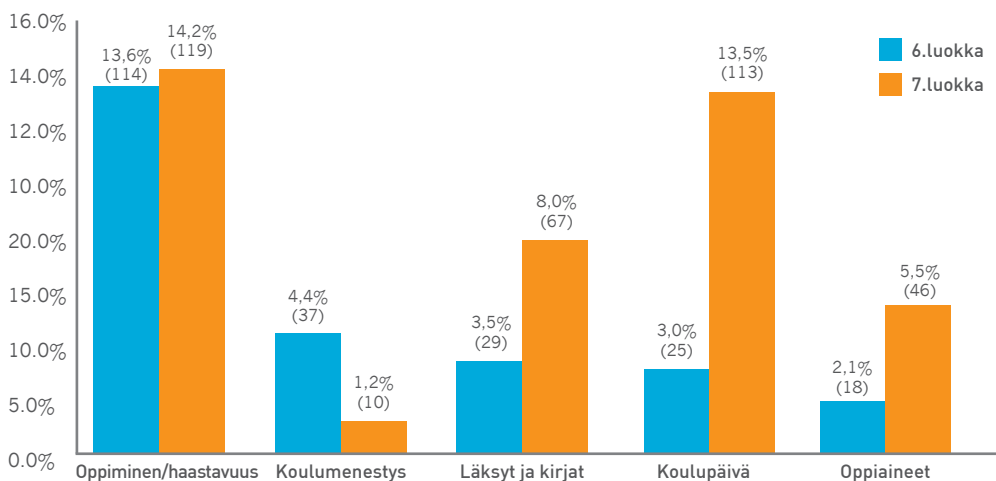
muut ja ei ole, joihin tuli vähintään yksi maininta alle 10 prosentilta nuorista. Huomionarvoista on, että mainintojen määrä oli 6. luokkaan verrattuna lisääntynyt selvästi luokassa koulunkäynti ja vähentynyt selvästi luokassa kaverit, muut sosiaaliset suhteet ja kiusaaminen.

Kuvio 2. Nuorten mainitsemien huolien ja ikävien asioiden yleisyys 7. luokalla (% kaikista vastaajista, suluissa vähintään yhden huolen maininneiden nuorten määrä)

Koska koulunkäyntiin liittyvät huolet olivat yleisimpiä sekä kuudennella että seitsemännellä luokalla, seuraavaksi tarkasteltiin myös tämän pääluokan alaluokkia erikseen 6. ja 7. luokalla. Kuten kuviosta 3 nähdään, 6. luokalla ennen siirtymää selvästi suurin osa huolista liittyi oppimiseen ja haastavuuteen ja toiseksi eniten koulumenestykseen. Nuorten ilmaisemia oppimiseen ja haastavuuteen liittyviä huolenaiheita olivat esimerkiksi ”Liikaa kokeita” ja ”Enemmän tekemistä”. Koulumenestystä koskeva huoli oli sen sijaan esimerkiksi ”Saan huonoja numeroi-

ta”. Siirtymän jälkeen 7. luokalla huolet jakautuivat tasaisemmin eri alaluokkiin. Koulupäivään (esim. ”Liian pitkät koulupäivät”), läksyihin ja kirjoihin (esim. ”Liikaa läksyä”) sekä oppiaineisiin (esim. ”ruotsi”) liittyvät huolet olivat lisääntyneet huomattavasti. Koulumenestystä koskevat huolet sen sijaan olivat vähentyneet. Käsitelimme vain koulunkäynti-pääluokan alaluokkia, sillä tähän aihepiiriin liittyvät maininnat olivat hyvin monenlaisia, kun taas muissa pääluokissa maininnat olivat asiasisällöltään homogeenisempiä.

Kuvio 3. Nuorten mainitsemien koulunkäyntiin liittyvien huolien ja ikävien asioiden yleisyys alakategorioittain 6. ja 7. luokalla (% kaikista vastaajista, suluissa vähintään yhden huolen maininneiden nuorten määrä)

Tarkastelimme myös, onko huolten yleisyydessä eroja tyttöjen ja poikien välillä. Tulokset osoittivat, että kuudennella luokalla tytöistä 38.8 prosentilla ja pojista vain 13.8 prosentilla oli kavereihin liittyviä huolia ($\chi^2(1) = 63.4, p < .001$). Niin ikään kuudennella luokalla tytöistä 28.9 prosentilla ja pojista 18.8 prosentilla huolenaiheena olivat kiusaamistilanteet ($\chi^2(1) = 11.6, p = .001$) ja tytöistä 29.3 prosentilla ja pojista 14.1 prosentilla koulunkäynti

($\chi^2(1) = 27.8, p < .001$). Lisäksi tytöistä 4.8 prosenttia ja pojista 9.9 prosenttia ilmaisi kuudennella luokalla, ettei heillä ole lainkaan huolia ($\chi^2(1) = 8.0, p = .005$).

Myös seitsemännellä luokalla havaittiin joitakin eroja huolten yleisyydessä tyttöjen ja poikien välillä. Seitsemännellä luokalla tytöistä 7.9 prosentilla ja pojista 2.9 prosentilla oli huolia kavereista ($\chi^2(1) = 9.9, p = .002$), tytöistä 36.7 prosentilla ja pojista 25.5 prosentilla koulunkäynnistä

($\chi^2(1) = 12.1$ $p < .001$) ja tytöistä 15.2 prosentilla ja pojista 8.4 prosentilla muista sosiaalisista suhteista ($\chi^2(1) = 8.9$, $p = .003$).

Erilaisten huoliluokkien yleisyys yhtenäis- ja erilliskouluissa opiskelevilla nuorilla

Toisessa tutkimuskysymyksessä selvitettiin myös, vaihtelee eri huolenaiheiden yleisyys kuudennella ja seitsemännellä luokalla sen suhteen, ovatko nuoret pysyneet siirtymän aikana samassa koulussa vai vaihtaneet toiseen kouluun. Tätä tarkasteltiin ristiintaulukoinnin ja khiin neliö -testin avulla. Neljässä pääluokassa erot koulua vaihtaneiden ($n = 638$) ja samassa koulussa jatkaneiden ($n = 177$) välillä olivat merkittäviä kuudennella luokalla, kun taas muissa pääluokissa ei ollut huomattavia eroja. Erot ryhmien välillä olivat myös pääsääntöisesti pienempiä siirtymän jälkeen kuin sitä ennen. Koulunkäyntiin liittyvät huolet olivat sekä kuudennella ($p = .037$) että seitsemännellä luokalla ($p = .003$) yleisempiä samassa koulussa pysyneillä: 27.3 prosenttia samassa koulussa pysyneistä nuorista ilmaisi koulunkäyntiin liittyviä huolia kuudennella luokalla, kun koulua vaihtaneista 20.0 prosenttia ilmaisi samankaltaisia huolia. Seitsemännellä luokalla samassa koulussa pysyneistä 40.9 prosenttia ja koulua vaihtaneista 29.1 prosenttia ilmaisi koulunkäyntiin liittyviä huolia.

Myös kavereihin liittyvissä huolissa ero kuudennella luokalla oli tilastollisesti merkittävä ($p = .025$): koulua vaihtaneista 28.3 prosentilla oli kavereihin liittyviä huolia, kun taas samassa koulussa pysyneistä niitä oli 19.9 prosentilla. Seitsemännellä luokalla ero koulua vaihtaneiden (6.2 %

ja samassa koulussa pysyneiden (4.5 %) huolissa ei ollut merkittävä. Myös kiusaamiseen liittyvissä huolissa ero kuudennella luokalla oli tilastollisesti merkittävä ($p < .001$): koulua vaihtaneista 28.3 prosentilla oli kiusaamiseen liittyviä huolia ja samassa koulussa pysyneistä 11.4 prosentilla. Seitsemännellä luokalla ero ei ollut tilastollisesti merkittävä (huolia 4.8 %:lla koulua vaihtaneista ja 1.7 %:lla samassa koulussa pysyneistä). Lisäksi koulumatkahuolissa ero oli kuudennella luokalla tilastollisesti merkittävä ($p = .002$): koulua vaihtaneista koulumatkoihin liittyviä huolia ilmeni 6.6 prosentilla, kun taas samassa koulussa pysyneistä 0.6 prosentilla. Jälleen seitsemännellä luokalla ero koulua vaihtaneiden (4.6 %) ja samassa koulussa pysyneiden (1.1 %) huolissa ei ollut merkittävä.

Huolten pysyvyys kuudennella seitsemännelle luokalle

Kolmas tutkimuskysymys oli, kuinka pysyviä nuorten huolenaiheet ovat kuudennelta seitsemännelle luokalle sekä onko huolten pysyvyydessä eroa koulua vaihtaneiden ja samassa koulussa jatkaneiden nuorten välillä. Tarkasteluun valittiin pääluokat, jotka saivat 6. luokalla yhden tai useamman maininnan vähintään 20 prosentilta nuorista (kaverit, muut sosiaaliset suhteet, koulunkäynti ja kiusaamistilanteet). Muut pääluokat saivat vähintään yhden maininnan alle kymmeneltä prosentilta nuorista, joten nämä luokat jätettiin tarkastelujen ulkopuolelle, jotta pieni otos ei antaisi harhaisia tuloksia. Koska tarkastelut osoittivat, että huolten pysyvyydessä on eroa koulun vaihtajien ja samassa koulussa pysyneiden välillä, ryhmien tulokset raportoidaan erikseen.

Koulua vaihtaneet nuoret. Ristiintaulukoinnin tulokset osoittivat, että koulua vaihtaneilla nuorilla oli kavereihin liittyviä huolia yhtä lailla kuudennella ja seitsemännellä luokalla ($\chi^2(1) = 19.4, p < .001, \text{Cramer } V = .176$): koulua vaihtaneista nuorista 3.7 prosenttia kertoi kavereihin liittyvistä huolista sekä kuudennella että seitsemännellä luokalla, kun taas 69.2 prosenttia heistä ei ollut huolissaan kaverisuhteista kumpanakaan ajankohtana. Koulua vaihtaneista nuorista 24.6 prosenttia ilmaisi huolia 6. luokalla, mutta ei 7. luokalla. Sen sijaan 2.6 prosentilla nuorista ei ollut ollut kaverihuolia 6. luokalla, mutta oli 7. luokalla.

Koulua vaihtaneilla nuorilla myös kiusaamiseen liittyvän huolen mainitseminen 6. luokalla oli tilastollisesti merkitsevästi yhteydessä siihen, mainitsiko nuori sen myös 7. luokalla ($\chi^2(1) = 10.9, p = .002, \text{Cramer } V = .132$). Koulua vaihtaneista nuorista 2.6 prosentilla oli kiusaamiseen liittyviä huolia molempina ajankohtina, kun taas 69.7 prosentilla ei ollut kumpanakaan. Koulua vaihtaneista nuorista 25.7 prosentilla oli huolta 6. luokalla, mutta ei 7. luokalla. Sen sijaan 2.1:tä prosenttia nuorista ei huoletanut kiusaaminen 6. luokalla, mutta se oli huolena 7. luokalla.

Muihin sosiaalsiin suhteisiin liittyvän huolen mainitseminen kuudennella luokalla oli koulua vaihtaneilla tilastollisesti merkitsevästi yhteydessä siihen, mainitsiko nuori vähintään yhden samaan aihepiiriin liittyvän huolen 7. luokalla ($\chi^2(1) = 14.5, p < .001, \text{Cramer } V = .152$): 4.3 prosentilla nuorista oli muihin sosiaalsiin suhteisiin liittyviä huolia molempina ajankohtina, kun taas 72.6 prosentilla ei ollut näitä huolia kumpanakaan ajankohtana. Nuorista 15.6 prosentilla oli huolta 6. luokalla, mutta ei

7. luokalla. Sen sijaan 7.5 prosenttia nuorista ei ilmaissut huolta 6. luokalla, mutta ilmaisi 7. luokalla.

Yhteys eri ajankohtina mainittujen huolten välillä oli koulua vaihtaneilla tilastollisesti merkitsevä myös koulunkäyntiä koskevissa huolissa ($\chi^2(1) = 38.9, p < .001, \text{Cramer } V = .250$): 10.4 prosentilla nuorista oli huolta koulunkäynnistä molempina ajankohtina, kun taas 61.2 prosentilla ei ollut huolia kumpanakaan ajankohtana. Nuorista 9.8:aa prosenttia huoletti koulunkäynti 6. luokalla, mutta ei 7. luokalla. Sen sijaan 18.6 prosenttia nuorista ei ilmaissut huolta 6. luokalla, mutta ilmaisi 7. luokalla.

Samassa koulussa pysyneet nuoret. Samassa koulussa pysyneillä nuorilla kavereihin liittyvien huolten mainitsemisessa oli suuntaa antavasti pysyvyyttä kuudennelta luokalta seitsemännelle luokalle ($\chi^2(1) = 4.7, p = .052, \text{Cramer } V = .164$): 2.3 prosentilla oli kavereihin liittyviä huolia molempina mittaajajankohtina, kun taas 77.7 prosentilla ei ollut kumpanakaan ajankohtana. Nuorista 17.7 prosenttia ilmaisi huolia 6. luokalla, mutta ei 7. luokalla. Sen sijaan 2.3 prosenttia nuorista ei ilmaissut huolta 6. luokalla, mutta ilmaisi 7. luokalla.

Myös koulunkäyntiin liittyvissä huolissa havaittiin pysyvyyttä kuudennelta seitsemännelle luokalle samassa koulussa jatkaneilla nuorilla ($\chi^2(1) = 4.6, p = .039, \text{Cramer } V = .163$). Nuorista 14.9 prosenttia kertoi huolista molempina ajankohtina, kun taas 46.3 prosentilla niitä ei ollut kumpanakaan ajankohtana. Nuorista 12.6 prosenttia ilmaisi huolia kuudennella luokalla, mutta ei enää seitsemännellä luokalla. Sen sijaan nuorista 26.3 prosentilla ei ollut koulunkäyntiin liittyviä huolia kuudennel-

la luokalla, mutta niitä oli seitsemännellä luokalla.

Kiusaamiseen liittyvissä huolissa ($\chi^2(1) = 1.4$, $p = .307$, Cramer $V = .091$) ja muihin sosiaalisiin suhteisiin liittyvissä huolissa ($\chi^2(1) = 1.3$, $p = .302$, Cramer $V = .086$) ei sen sijaan havaittu tilastollisesti merkitsevää pysyvyyttä samassa koulussa jatkaneilla nuorilla.

Edellä raportoiduissa tuloksissa on syytä huomioida, että samassa koulussa pysyneiden määrä oli aineistossa suhteellisen pieni ($n = 175$), minkä vuoksi khiin neliö -testin oletukset eivät kaikin osin täytyneet. Tätä ryhmää koskeviin tuloksiin on siten syytä suhtautua varauksellisesti.

POHDINTA

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, millaisia huolia nuorilla liittyi yläkouluun siirtymiseen ja kuinka yleisiä nämä huolet ovat. Tavoitteena oli myös tutkia nuorten huolten pysyvyyttä kuudennelta seitsemännelle luokalle ja sitä, onko huolten pysyvyydessä eroa siirtymän yhteydessä koulua vaihtavien ja samassa koulussa pysyvien nuorten välillä. Tulosten mukaan kuudennella luokalla ennen siirtymää suurin osa huolista liittyi kavereihin, kiusaamiseen, koulunkäyntiin sekä muihin sosiaalisiin suhteisiin (luokkalaiset, koulun muut oppilaat ja opettajat). Seitsemännelle luokalle siirryttäessä koulunkäyntiin liittyvät huolet lisääntyivät, kun taas muut kuudennella luokalla yleisimpinä mainitut huolet vähenivät.

Tulokset osoittivat myös, että kavereihin, kiusaamiseen, koulunkäyntiin ja muihin sosiaalisiin suhteisiin liittyvissä huolissa oli pysyvyyttä koulua vaihtaneilla: jos

nuori oli maininnut näihin liittyvän huolen kuudennella luokalla, hän todennäköisemmin mainitsi samaan aihepiiriin liittyvän huolen myös seitsemännellä luokalla. Samassa koulussa pysyneillä ne huolet, joita kuudesluokkalaisilla oli ollut, eivät merkitsevästi olleet mielessä enää seitsemännellä luokalla, lukuun ottamatta koulunkäyntiin liittyviä asioita.

Tutkimuksessa mukana olevat nuoret saivat ilmaista vapaasti siirtymään liittyviä huoliaan, jotka sen jälkeen ryhmiteltiin erilaisiin luokkiin aihepiirien mukaan. Pääluokiksi muodostuivat koulu, koulunkäynti, kaverit, muut sosiaaliset suhteet, kiusaamistilanteet, koulumatka, itseen liittyvät huolet, päiheet, muut huolet ja ei ole huolia. Tulosten perusteella näyttää siltä, että erityisesti sosiaaliset suhteet koulussa ja koulunkäynti itsessään ovat aiheita, joihin liittyvistä muutoksista nuoret ovat huolissaan. Huolten aihepiirit heijastelevat nuorten odotuksia mahdollisista siirtymään liittyvistä haasteista ja muutoksista.

Kuudennella luokalla huolia oli suurimmalla osalla nuorista (72.6 %). Seitsemännenten luokan alussa huolia maininneiden määrä oli laskenut noin puoleen (54.3 %). Huolten väheneminen ja se, että suuri osa ei maininnut seitsemännellä luokalla mitään huolia, voi kertoa siitä, että siirtymä on sujunut hyvin. Kuitenkin 7. luokalla vielä yli puolella nuorista oli mielessään joitakin huolia, joten osalle nuorista siirtymän mukanaan tuomiin muutoksiin liittyi epävarmuutta vielä siirtymän jälkeenkin.

Kavereihin ja muihin sosiaalisiin suhteisiin (luokkalaiset, koulun muut oppilaat ja opettajat) liittyvät huolet olivat alakoulun viimeisellä luokalla yleisiä: kuhunkin luokista tuli mainintoja 20–30 prosentilta nuorista. Myös aikaisemmissa tutkimuk-

sisä on saatu samankaltaisia tuloksia (Jindal-Snape & Foggie, 2008; Topping, 2011; Zeedyk ym., 2003). Kaverisuhteet ovat nuorelle tässä ikävaiheessa erityisen tärkeitä (Topping, 2011), ja nuoret tiedostavat, että siirtymä alakoulusta yläkouluun voi muuttaa niitä merkittävästi. Vanhoista kavereista halutaan luonnollisesti pitää kiinni, koska uuteen ympäristöön sopeutuminen voi olla huomattavasti helpompaa jo olemassa olevan sosiaalisen turvaverkon tuella. Muihin koulun sosiaalisiin suhteisiin liittyvien huolten taustalla voi vaikuttaa epätietoisuus siitä, millaisia luokkatovereita uudelle luokalle tulee tai millaisia yläkoulun opettajat ovat.

Tässä tutkimuksessa sekä kavereihin että muihin sosiaalisiin suhteisiin liittyvien huolten yleisyys väheni siirtymän jälkeen kymmenisen prosenttiyksikköä. Myös Zeedykin ja muiden (2003) tutkimuksessa kavereihin liittyvät huolet vähenivät siirtymän jälkeen, joskin muutos oli vähäinen. Voi olla, että suurelle osalle suomalaisista nuorista vanhojen kaverisuhteiden ylläpitäminen ja uusien ystävien löytäminen yläkoulussa on odotettua helpompaa. Tähän voi vaikuttaa se, että suomalaiset nuoret saavat tavallisesti ilmaista kuudennella luokalla kaveritoiveensa, joka otetaan huomioon seitsemännen luokan luokkajakoja suunniteltaessa. Tässä tutkimuksessa kuudennen luokan huolia kysyttäessä nuoret eivät välttämättä olleet vielä päässeet esittämään kaveritoiveitaan.

Huomionarvoista on, että kavereihin liittyviä huolia ilmeni sekä ennen siirtymää että sen jälkeen odotetusti enemmän koulua vaihtaneilla nuorilla kuin samassa koulussa pysyneillä. Tämä voi selittyä sillä, että yhtenäiskouluissa sosiaalinen ympäristö pysyy erilliskouluja todennäköisem-

min pääosin samanlaisena, jolloin siirtymä voi tapahtua kaverisuhteiden osalta helpommin. Koulua vaihtaessa muutoksia on kerralla enemmän, ja tämä voi heikentää nuoren kokemuksia jatkuvuudesta ja elämän ennustettavuudesta. Se puolestaan voi luoda epävarmuutta ja jännitteitä, jotka voivat heijastua kaverisuhteisiin.

Kiusaaminen oli myös yleinen huolenaihe, sillä noin neljäsosa mainitsi siihen liittyvän huolen kuudennella luokalla ennen siirtymää. Usein ilmaistu huoli oli, että vanhemmat oppilaat kiusaisivat nuorempiaan, mikä korostaa sitä, että valtasuhteiden saatetaan ajatella muuttuvan merkittävästi nuorten siirtyessä alakoulun vanhimmista oppilaista yläkoulun nuorimmiksi oppilaisiksi. Aikaisempien tutkimustulosten vastaisesti (esim. Zeedyk ym., 2003) kiusaamiseen liittyvien huolten määrä kuitenkin väheni siirryttäessä 7. luokalle: tässä tutkimuksessa niiden mainintojen osuus putosi noin 24 prosentista 6 prosenttiin, kun taas Zeedykin ja muiden (2003) tutkimuksessa määrä oli siirtymässä kasvanut 31 prosentista 48 prosenttiin.

Kiusaaminen ei siis kenties ole suomalaisessa yläkoulussa niin yleistä kuin nuoret ajattelevat, ja siirtymää edeltävät kiusaamista koskevat huolet saattavatkin kummuta esimerkiksi sisarusten kertomista perättömistä kauhutarinoista (Topping, 2011). On kuitenkin huomattava, että nuoret täyttivät kyselyn 7. luokan syysluku-kauden alussa, jolloin valta-asetelmat ja ystävyys-suhteet eivät vielä ole välttämättä vakiintuneita. Näin ollen on mahdollista, että kiusaamiseen liittyviä huolia ilmenee enemmän vasta myöhemmin 7. luokalla.

Odotusten mukaisesti nuorilla, jotka vaihtoivat siirtymän yhteydessä koulua, oli samassa koulussa pysyneitä enem-

män kiusaamiseen liittyviä huolia sekä ennen siirtymää että siirtymän jälkeen. Koulun yleinen ilmapiiri, opettajien asenteet kiusaamista kohtaan sekä kiusaamiseen puuttumisen säännöt ovat usein samassa koulussa pysyville jo ennestään tuttuja, mikä voi osaltaan vähentää yhtenäiskoulua käyvien nuorten kiusaamista koskevia huolia.

Lisäksi nuoret mainitsivat huomattavan määrän koulunkäyntiin liittyviä huolia (oppiminen/haastavuus, koulumenestys, läksyt/kirjat, koulupäivä, oppiaineet) sekä ennen siirtymää (n. 22 %) että siirtymän jälkeen (n. 32 %). Myös aikaisemmissa tutkimuksissa on havaittu näihin aihepiireihin liittyvien huolten yleisyys koulusiirtymän yhteydessä (Rasku & Vaittinen, 2009; Topping, 2011). Kuudennella luokalla ilmenevien huolten taustalla voi tässäkin yhteydessä mahdollisesti olla sisaruksilta tai vanhemmilta kavereilta kuullut tarinat yläkoulusta (Topping, 2011). Nuoret ovat myös 6. luokalla jo tietoisia siitä, että yläkoulun puolella tulee uusia oppisisältöjä ja opetusmenetelmiä, mikä on voinut vaikuttaa koulunkäyntiin liittyvien huolten määrään.

Koulunkäyntiin liittyvät huolet olivat 7. luokalla kaikista yleisin huolenaihe, ja se oli myös aihepiireistä ainoa, joka yleistyi tämän tutkimuksen nuorilla 7. luokalle siirryttäessä. Kun koulunkäyntiin liittyviä huolia tarkasteltiin tarkemmin rajattuina aihepiireinä, huomattiin, että koulumenestykseen liittyvät huolet vähenivät, kun taas kaikki muut koulunkäynti-pääluokan alle jaotellut huolet lisääntyivät 7. luokalle siirryttyä. Sekä koulupäivään (esimerkiksi koulupäivien pituus) että oppimiseen ja sen haastavuuteen liittyvät huolet keräsivät 7. luokalla eniten koulunkäyntiin liittyviä mainintoja. Koulupäivään liittyvien huol-

ten taustalla voi olla se, että päivät ovat yläkoulussa usein huomattavasti pidempiä kuin alakoulussa, mikä voi tulla yllätyksenä nuorille. Koulunkäynnin haastavuuteen ja muutoksiin liittyvien huolten yleisyys voi kuvastaa nuorten huolta omasta pärjäämisestä ja jaksamisesta. Koulumenestykseen liittyvien huolten väheneminen 7. luokalla voi johtua siitä, että nuoret keskittyvät jokapäiväiseen pärjäämiseen koulussa ja ihmissuhteissa, jolloin esimerkiksi arvosanat eivät välttämättä tunnu niin tärkeitä.

Sekä koulua vaihtaneet että samassa koulussa jatkaneet ilmaisivat paljon koulunkäyntiin liittyviä huolia siirtymää ennen (n. 20–30 %) ja sen jälkeen (n. 30–40 %). Koulunkäynti oli ainoa tarkasteluista aihepiireistä, jossa ilmeni samassa koulussa jatkaneilla enemmän huolia kuin koulua vaihtaneilla. Samassa koulussa pysyneiden koulunkäyntiin liittyvien huolten yleisyyttä voi selittää se, että ympäristö, toimintatavat ja ihmiset pysyvät usein entisen kaltaisina, joten näiden sijasta muut huolet saavat nuorten mielissä enemmän tilaa. Heille koulunkäyntiin liittyvät muutokset ovat keskeisimpiä yläkouluun siirryttäessä toisin kuin koulusta toiseen vaihtavilla, joilla muuttuu myös sosiaalinen ja fyysinen ympäristö.

Aikaisempien tutkimusten mukaan nuorten huolet säilyvät samanlaisina koulusiirtymän jälkeenkin (esim. Zeedyk ym., 2003), ja tuloksemme olivat osittain yhdenmukaisia tämän kanssa. Huolten pysyvyydessä kuudennelta seitsemännelle luokalle oli kuitenkin eroja samassa koulussa jatkaneiden ja koulua vaihtaneiden välillä. Koulua vaihtaneilla nuorilla 6. luokalla mainittu huoli ennusti kaikissa tarkastelemissamme pääluokissa (kaverit, muut sosiaaliset suhteet, koulunkäynti ja kiusaa-

mistilanteet) merkitsevästi sitä, että nuori mainitsi samaan aihepiiriin liittyvän huolen myös 7. luokalla. Tämä voi johtua siitä, että koulua vaihtaville nuorille tulee merkittäviä muutoksia sekä sosiaalisella että akateemisella elämänalueella – yhtäaikaisia muutoksia on paljon, eivätkä huolenaiheet häivene pikaisesti siirtymän jälkeen. Samassa koulussa pysyvillä yhtäaikaisia muutoksia ei ole yhtä paljon, jolloin siirtymän aiheuttama jännitys voi tasaantua nopeammin.

Samassa koulussa jatkaneilla merkitsevä yhteys kuudennen ja seitsemännen luokan mainintojen väliltä löytyi ainoastaan koulunkäyntiin liittyvissä huolissa. Muista asioista kuudennella luokalla ilmaistu huoli ei siis ollut yhteydessä siihen, mainitsiko nuori saman aiheen myös siirtymän jälkeen vai ei. Huolet ovat mahdollisia riskitekijöitä siirtymässä (Lord ym., 1994), kuten myös monet yhtäaikaiset muutokset nuoren elämässä (Simmons ym., 1987), joita on koulua vaihtavilla enemmän. Samana pysyvä ympäristö voi suojella sosiaalisten huolten ikäviltä vaikutuksilta. Tällöin nuorelle jää enemmän resursseja käsitellä varsinaiseen koulunkäyntiin liittyviä muutoksia, jotka koskettavat sekä yhtenäiskoulussa jatkavia että koulua vaihtavia. Vaikka huolia molempina ajankohtina maininneiden nuorten määrä ei ollut prosentuaalisesti suuri, näiden nuorten voidaan ajatella olevan riskiryhmä, jossa siirtymään liittyy jatkuvaa huolestuneisuutta. Nämä nuoret olisi tärkeä tunnistaa, jotta tukitoimet voidaan kohdentaa mahdollisimman tehokkaasti.

Tämän tutkimuksen tuloksia tulkittaessa on syytä huomioida tiettyjä rajoitteita. Koulusiirtymään liittyvien huolten kirjoittaminen oli kyselylomakkeen viimeinen kysymys, mikä on osaltaan voinut vaikut-

taa vastausten määrään, sillä avokysymykset lomakkeen lopussa eivät välttämättä motivoi vastaamaan yhtä hyvin kuin valmiit vastausvaihtoehdot. Positiivisia asioita oli ilmaistu useammin kuin huolia, mikä voi kertoa siitä, että kivojen asioiden miettiminen on motivoinut nuoria enemmän. On myös mahdollista, että osa nuorista on jättänyt vastaamatta, jos vastaaminen on tuntunut epämukavalta tai heillä on ollut vaikeuksia sanoittaa huoliaan.

Lisäksi tässä tutkimuksessa tarkasteltiin huolten kokonaismäärän sijasta vain sitä, oliko nuori maininnut huolen vai ei. Analyyseissä ei myöskään otettu huomioon mainittujen huolten tärkeysjärjestystä. Jatkotutkimuksissa olisi tärkeää huomioida myös huolten absoluuttinen määrä ja tärkeysjärjestys, koska niiden avulla voidaan saada entistä tarkempi kuva nuorten huolenaiheista. Kuudennella ja seitsemännellä luokalla osaan aihepiireistä (koulu, koulumatka, itseän liittyvät huolet, päihitteet, muut huolet, ei ole huolia) tuli niin vähän mainintoja, ettei niitä ollut mielekästä tässä tutkimuksessa tarkastella lähemmin. Myös näitä aihepiirejä voisi kuitenkin tutkia lisää, sillä niihin liittyvät huolet voivat koskettaa osaa nuorista merkittävästi.

Havaitsimme kuvailevissa analyysissä joitakin sukupuolieroja huolten yleisyydessä. Huoliluokkien frekvenssit olivat kuitenkin niin pieniä, ettemme pystyneet luotettavasti tarkastelemaan sukupuolen ja koulutyypin yhdysvaikutuksia huoliin ja niissä tapahtuviin muutoksiin. Jatkotutkimuksessa olisikin tärkeä selvittää tarkemmin nuorten huoliin liittyviä sukupuolieroja.

Tämän tutkimuksen vahvuksina voidaan pitää isoa otoskokoa ja nuorten oman äänen esiin tuomista. Tulokset toivat tärkeää lisätietoa siitä, millaisista kou-

lusiirtymään liittyvistä asioista suomalaiset nuoret ovat eniten huolissaan. Lisäksi tutkimme siirtymässä tapahtuvan koulunvaihdon yhteyttä siirtymään liittyviin huoliin, mitä ei aiemmissa tutkimuksissa ole juurikaan tarkasteltu. Tulokset vahvistivat käsitystä, että yhtenäiskouluissa saattaa olla siirtymää helpottavia piirteitä. Siirtymävaihetta on tärkeä tukea, sillä esimerkiksi Toppingin (2011) mukaan tässä vaiheessa tapahtuvat muutokset voivat pahimmillaan johtaa mielenterveyden ongelmiin, joihin voi kuulua yksinäisyyden, stressin tai masennuksen tuntemuksia, ja siirtymän onnistuminen voi myös olla yhteydessä nuorten koulumenestykseen.

Tutkimuksessamme huolten määrä väheni seitsemännelle luokalle siirryttäessä, mikä voi heijastaa sitä, että jo käytössä olevat siirtymäkäytänteet ja tukikeinot ovat monelta osin toimivia. Siirtymävaiheen onnistumista voidaan ennalta tukea kiinnittämällä huomiota nuorten mainitsemiin huolenaiheisiin siirtymää suunniteltaessa ja toteutettaessa. Erilaisia tukikeinoja ovat esimerkiksi tukioppilastoiminta ja vierailupäivät tulevassa yläkoulussa. Lisäksi kaveritoiveiden huomioon ottaminen vaikuttaa olevan nuorille hyvin tärkeää. Myös siirtymän tapahtuminen asteittaisesti voi hyödyttää nuoria, sillä lukuisat muutokset eivät tällöin tapahdu samanaikaisesti. Nuorille voisi ajatella jäävän enemmän voimavaroja käsitellä juuri koulusiirtymän aiheuttamaa muutosta, mikä voi olla sopeutumisen kannalta hyvä asia. Esimerkiksi luokkakajojen ilmoittaminen nuorille jo hyvissä ajoin ennen 7. luokan alkua ja yhteisen tapaamisen järjestäminen luokkalaisten ja luokkanvalvojan kesken ennen yläkoulun alkamista voivat auttaa purkamaan siirtymään liittyvää jännitystä.

KIRJOITTAJATIEDOT:

- Oona Rautiainen ja Laura Rissanen opiskelevat Jyväskylän yliopiston psykologian laitoksella. Tämän artikkelin idea pohjautuu heidän psykologian kandidaatin tutkielmaansa.
- Noona Kiuru toimii yliopistotutkijana Jyväskylän yliopiston psykologian laitoksella.
- Riikka Hirvonen toimii tutkijatohtorina Jyväskylän yliopiston psykologian laitoksella.

LÄHTEET

- Aalberg, V. & Siimes, M. (1999). *Lapsesta aikuiseksi – nuoren kypsyminen naiseksi tai mieheksi*. Helsinki: Nemo.
- Ahonen, T. & Kiuru, N. (2014–2017). *TIKAPUU – Alakoulusta yläkouluun -tutkimushanke*. Jyväskylän yliopisto.
- Berndt, T. J. (1982). The features and effects of friendship in early adolescence. *Child Development*, 53, 1447–1460.
- Bongers, I. L., Koot, H. M., Van der Ende, J. & Verhulst, F. C. (2003). The normative development of child and adolescent problem behavior. *Journal of Abnormal Psychology*, 112(2), 179–192.
- Eccles, J. S., Midgley, C., Wigfield, A., Buchanan, C. M., Reuman, D., Flanagan, C. & Mac Iver, D. (1993). Development during adolescence: The impact of stage-environment fit on adolescents' experiences in schools and in families. *American Psychologist*, 48(2), 90–101.
- Evangelou, M., Taggart, B., Sylva, K., Melhuish, E., Sammons, P. & Siraj-Blatchford, I. (2008). *Effective Pre-school, Primary and Secondary Education 3–14 Project (EPPSE 3–14): What makes a successful transition from primary to secondary school?* [Tutkimusraportti Nro DCSF-RR019]. University of London. Haettu osoitteesta <http://eprints.ioe.ac.uk/5267/1/Taggart2008Whatmakesasuccessful1.pdf>.
- Jindal-Snape, D. & Foggie, J. (2008). A holistic approach to primary-secondary transitions. *Improving Schools*, 11(1), 5–18.
- Kiuru, N., Kalliomäki K., Metsäpelto, R. L., Ahonen, T. & Hirvonen, R. (2017). Nuorten koulun vaihtamisen ja harrastuneisuuden yhteydet subjektiiviseen hyvinvointiin siirtymävaiheessa alakoulusta yläkouluun. Arvioitavana oleva käsikirjoitus.
- Krippendorff, K. (2015). *Content analysis: An introduction to its methodology*. Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Kääriäinen, H. & Rikkinen, H. (1988). *Siirtyminen peruskoulun ala-asteelta yläasteelle oppilaiden kokemana*. Helsinki: Yliopistopaino.

- Lacy, S., Watson, B. R., Riffe, D. & Lovejoy, J. (2015). Issues and best practices in content analysis. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 92(4), 791–811.
- Lord, S., Eccles, J. & McCarthy, K. (1994). Surviving the junior high school transition – Family processes and self-perceptions as protective and risk factors. *Journal of Early Adolescence*, 14(2), 162–199.
- McKeon, B. (2014). *Middle school transition: Faculty and parent perceptions of the academic, procedural, and social changes that occur between elementary and middle school*. Väitöskirja. Seton Hall University.
- Nurmi, J. E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen L. & Ruoppila, I. (2008). *Ihmisen psykologinen kehitys*. Helsinki: WSOY.
- Pietarinen, J. (1999). *Peruskoulun yläasteelle siirtyminen ja siellä opiskelu oppilaiden kokemana*. Väitöskirja. Joensuun yliopisto.
- Rasku, J. & Vaittinen, J. (2009). ”Yhtenäiskoulussa on todella helppo siirtyä” Vai onko sittenkään? *Oppilaiden kokemuksia siirtymisestä alakoulusta yläkouluun*. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto.
- Salmela-Aro, K., Mutanen, P., Koivisto, P. & Vuori, J. (2010). Adolescents' future education-related personal goals, concerns, and internal motivation during the "Towards Working Life" group intervention. *European Journal of Developmental Psychology*, 7(4), 445–462.
- Simmons, R., Burgeson, R., Carlton-Ford, S. & Blyth, D. (1987). The impact of cumulative change in early adolescence. *Child Development*, 58(5), 1220–1234.
- Subrahmanyam, K. & Greenfield, P. (2008). Online communication and adolescent relationships. *The Future of Children*, 18(1), 119–146.
- Suomen virallinen tilasto (2016). *Koulutuksen järjestäjät ja oppilaitokset*. Helsinki: Tilastokeskus. Haettu 13.1.2017 osoitteesta http://www.stat.fi/til/kjarj/2013/kjarj_2013_2014-02-13_tie_001_fi.html.
- Topping, K. (2011). Primary-secondary transitions: Differences between teachers' and children's perceptions. *Improving Schools*, 14(3), 268–285.
- Zeedyk, M. S., Gallacher, J., Henderson, M., Hope, G., Husband, B. & Lindsay, K. (2003). Negotiating the transition from primary to secondary school – Perceptions of pupils, parents and teachers. *School Psychology International*, 24(1), 67–79.

Liite 1 Nuorten nimeämien huolten luokittelu, pää- ja alaluokat esimerkkeineen

Pääloukka	Alaluokka	Esimerkki
1. Koulu	1.1 Koulun tilat ja puitteet	"Isompi ja erilainen koulu"
	1.2 Koulussa liikkuminen, eksyminen	"En löydä luokkia"
	1.3 Tietty koulu tai tietty luokka	"Joudun eri kouluun, minne hain"
	1.4 Kouluruoka, ruokailu	"Liian lyhyet ruokatunnit"
	1.5 Yleinen koulussa viihtyminen	"Koulussa olisi tylsää"
2. Koulunkäynti	2.1 Oppiminen, opetus, haastavuus	"Vaikeampia asioita"
	2.2 Tiedyt oppiaineet	"Matikka on tosi vaikeaa"
	2.3 Oma koulumenestys, pärjääminen	"Arvosanani laskevat"
	2.4 Läksyt, oppikirjat	"Liikaa läksyjä"
	2.5 Koulupäivän rakenne, pituus, sisällöt	"Liian pitkät koulupäivät"
3. Kaverit	3.1 Vanhat kaverit	"Menetän kaverini"
	3.2 Uudet kaverit	"En saa kavereita"
	3.3 Yksin jääminen	"Yksinäisyys"
4. Muut sosiaaliset suhteet	4.1 Luokkatoverit, luokan ilmapiiri	"Huono luokka"
	4.2 Koulun muut oppilaat, koulun ilmapiiri, suosio	"8-9 luokkalaiset"
	4.3 Opettajat, luokanvalvoja	"Paljon opettajia"
5. Kiusaamistilanteet	5.1 Kiusaaminen	"Kiusatuksi joutuminen"
	5.2 Väkivalta	"Tappelut"
	5.3 Ilkivalta	"Varastaminen"
6. Koulumatka ja myöhästyminen	6.1 Koulumatkat yleensä	"Pidempi matka"
	6.2 Bussimatkat, bussilla kulkeminen	"Menen väärään bussiin"
	6.3 Myöhästely	"Että myöhästyisin paljon"
7. Itseen liittyvät	7.1 Oma hyvinvointi, terveys	"Stressaan kamalasti"
	7.2 Käsitykset itsestä, itsensä kehittäminen	"Jos nolaa itsensä julkisesti"
	7.3 Itsenäistyminen – vapaus, uudet säännöt	"Ei olekaan mitään vapauksia"
	7.4 Itsenäistyminen – vastuu	"Vastuu kasvaa"
8. Päihteet		"Tupakka"
9. Muut		"Joudun ongelmiin"
10. Ei ole		"En ole huolissani"